

(Applied Biosystems, США) : метод. рек. Київ : ДНДЕКЦ МВС України, 2014. 16 с.

5. Повх А.С. Інтерпретація результатів дослідження STR-локусів : метод. рек. Київ. : ДНДЕКЦ МВС України, 2017. 39 с.

6. PowerPlex® 18D System for Use on the Applied Biosystems® Genetic Analyzers. Technical manual. Promega. USA : Promega Corporation. 2017. 80 p.

7. Quantifiler™ HP and Trio DNA Quantification Kits User Guide. Applied Biosystems. USA : Thermo Fisher Scientific Inc. 2017. 116 p.

8. SERATEC® Hemdirect Crime Scene Kit. user instruction. Germany : SERATEC® 2017. 2 p.

Стецюк Михайло Миколайович

професор кафедри кримінального права,
кримінального процесу та криміналістики
Національної академії Служби безпеки
України, заслужений юрист України

ЗНЯТТЯ ІНФОРМАЦІЇ З ЕЛЕКТРОННИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ БЕЗ ВІДОМА ЇЇ ВЛАСНИКА, ВОЛОДІЛЬЦЯ АБО УТРИМУВАЧА

Застосування сучасних наукових й технічних досягнень в злочинній діяльності, вимагає пошуку та введення нових методів та засобів протидії цій діяльності та її наслідкам.

Означені обставини зумовлюють доцільність здійснення правоохоронними органами на підставі чинного законодавства із застосуванням законних засобів належного реагування на ці виклики, що створюють загрозу суспільству та державі. У системі протидії злочинній діяльності чільне місце відводиться негласним процесуальним заходам, зокрема, такій негласній слідчій (розшуковій) дії, як зняття інформації з електронних інформаційних систем без відома їх власника, володільця або утримувача з подоланням системи логічного захисту, яка передбачає втручання в приватне спілкування.

Відповідно це й зумовлює доцільність проведення разом з іншими процесуальними засобами, такої негласної слідчої (розшукової) дії (далі – НСРД) як зняття інформації з електронних інформаційних систем без відома її власника, володільця або утримувача з подоланням системи логічного захисту, яка передбачає втручання в приватне спілкування.

Під спілкуванням розуміють передавання інформації у будь-якій формі від однієї особи до іншої безпосередньо або за допомогою засобів зв'язку будь-якого типу. Спілкування є приватним, якщо інформація передається та зберігається за таких фізичних чи юридичних умов, за яких учасники спілкування можуть розраховувати на захист інформації від втручання інших осіб (ч. 3 ст. 258 КПК України) [1].

Фізичними умовами, що можуть забезпечити захист від втручання в приватне спілкування є обрані особами місце та час його здійснення, форма спілкування (вербальна, конклюдентна, письмова, графічна), форма обміну інформацією (безпосередня або опосередкована) технічні засоби провідного та безпроводного зв'язку та засоби писемності, створення графічних зображень, кодування інформації та її збереження тощо.

Юридичними умовами, що забезпечують приватність спілкування, є гарантоване приписами Конституції України та інших нормативно-правових актів право будь-якої особи на таємницю листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції, невтручання у її особисте та сімейне життя, та можливість обмеження цих прав лише за рішенням суду (зокрема, ст. 31, 32 Конституції України, п. 7 ч. 1 ст. 7, ст. 14, 15, ч. 1, 5 ст. 258, 260, 261, 263, 264 КПК України, ст. 9 Закону України «Про телекомунікації», ст. 6 Закону України «Про поштовий зв'язок») [2, 3, 4].

Електронна інформаційна система – це організаційно-технічна система, в якій реалізується технологія обробки інформації з використанням технічних і програмних засобів (ст. 1 Закону України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах») [5].

Під частиною електронної інформаційної системи вважається: база даних, система управління базою даних, клієнтське програмне забезпечення, тощо.

При цьому об'єктами зняття інформації з електронних інформаційних систем є: електронно-обчислювальні машини (комп'ютери), автоматизовані системи, комп'ютерні мережі, мережі електрозв'язку, які накопичують, обробляють, зберігають або передають відомості, пов'язані із вчиненням тяжких та особливо тяжких злочинів, у тому числі до цих об'єктів належить електронна поштова скринька.

Відомо, що електронна поштова скринька є одним із зручних, сучасних способів спілкування, з використанням якої для задоволення потреб учасників такого спілкування, інформація може передаватися за наявності для цього умов, у будь-яку частину світу.

Однак для створення електронної поштової скриньки на спеціальному поштовому веб-сервері або на інших серверах, необхідно звернутися до провайдера, який надає послуги підключення до Інтернету.

У питаннях організації та проведення НСРД зняття інформації з електронних інформаційних систем існує суперечність в частині правової підстави для надання доступу до інформації, що знаходиться в електронній поштовій скринці.

На переконання представників українського Інтернет-провайдера УкрНет інформація, розмішена в електронній поштовій скринці, зареєстрованої на їх сервері, хоча, є особистим листуванням користувачів, але доступ до неї має здійснюватися на підставі ухвали

слідчого суді апеляційного суду шляхом здійснення НСРД зняття інформації з електронних інформаційних систем.

У зв'язку з наведеним вище мотивуванням не була виконана представниками Інтернет-провайдера УкрНет ухвала Печерського районного суду від 10.10.2017 у справі № 757/59902/17-к про надання доступу до документів, які містять охоронювану законом таємницю (щодо особистого листування Особи 1 у період січня – лютого 2014 року) [6].

У той же час позиція інших українських Інтернет-провайдерів полягає у тому, що доступ до відомостей, розміщених в електронній поштовій скринці здійснюється на підставі ухвали слідчого судді першої інстанції, зокрема на підставі ухвали про тимчасовий доступ до речей і документів, які містять охоронювану законом таємницю.

Сформована Інтернет-провайдерами практична неузгодженість з одного й того ж питання, зокрема: правової підстави для отримання доступу до інформації, розміщеної в електронній поштовій скринці не сприяє формуванню доказів у кримінальному провадженні.

Вбачається, що вирішення даної проблеми має відбуватися за правилами організації і проведення НСРД зняття інформації з електронних інформаційних систем, тобто на підставі ухвали слідчого судді апеляційного суду. Це обґрунтовується тим, що спілкування з використанням особами електронної поштової скриньки має всі ознаки приватного спілкування, оскільки інформація у такий спосіб передається і зберігається за вибраних цими особами умов (фізичних чи юридичних умов) з урахуванням яких вони свідомо розраховують, що ці умови унеможливають будь-яке втручання сторонніх осіб у це спілкування.

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI. Голос України. 2012. № 90–91.

2. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1996. № 30. Ст. 141. URL: <http://zakon.nau.ua>.

3. «Про телекомунікації»: Закон України від 18 листопада 2003 року № 1280-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.

4. «Про поштовий зв'язок»: Закон України від 4 жовтня 2001 року № 2759-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.

5. «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах»: Закон України від 5 липня 1994 року № 80/94-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.

6. Ухвала Печерського районного суду міста Києва від 10 жовтня 2017 року у справі № 757/59902/17-к. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Page/2>.